33వ అధ్యాయం

٣٣ - بَابُ مُلاَطَفَةِ الْيَتِيمِ وَالْبَنَاتِ وَسَائِرِ الضَّعَفَةِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْمُنْكَسِرِينَ وَالإِحْسَانِ إِلَيْهِمْ وَالشَّفَقَةِ عَلَيْهِمْ وَالتَّوَاضُعِ مَعَهُمْ وَخَفْضِ الْجَنَاحِ لَهُمْ

అనాథలు, బాలికలు, బలహీనులు, దీనులు, అగత్యపరుల పట్ల మృదువుగా, ఉత్తమంగా వ్యవహరించాలి. వారిమీద దయచూపాలి. వారిపట్ల వినమ్రంగా మెలగాలి

قال الله تعالى: ﴿وَٱخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ [الحجر: ٨٨]، وقال تعالى: ﴿وَٱصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِٱلْغَدَوٰةِ وَٱلْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُۥ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا﴾ [الكهف: ٢٨]، وقال تعالى: ﴿فَأَمَّا ٱلْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ۝ وَأَمَّا ٱلسَّآئِلَ فَلَا تَنْهَرْ﴾ [الضحى: ٩ـ١٠]، وقال تعالى: ﴿أَرَءَيْتَ ٱلَّذِى يُكَذِّبُ بِٱلدِّينِ ۝ فَذَٰلِكَ ٱلَّذِى يَدُعُّ ٱلْيَتِيمَ ۝ وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ﴾ [الماعون: ١ـ٣].

దివ్య ఖుర్‌ఆన్‌లో అల్లాహ్ సెలవిచ్చాడు:

"విశ్వాసుల వైపుకు మొగ్గు." (అల్ హిజ్ర్ : 88)

వేరొకచోట ఇలా సెలవిచ్చాడు:

"తమ ప్రభువు ప్రసన్నతను అర్థిస్తూ ఎవరు ఉదయం, సాయంత్రం ఆయనను వేడు కుంటారో, వారి సహచర్యం పట్ల నీ హృదయాన్ని సంతృప్తపరచుకో. వారినుండి నీ దృష్టిని ఏ మాత్రం మరల్చకు. నీవు ఇహలోకపు మెరుగులను కోరుకుంటావా?" (అల్ కహఫ్ : 28)

ఇంకొకచోట ఇలా సెలవిచ్చాడు :

"నీవు అనాథల పట్ల కఠినంగా ప్రవర్తించకు. యాచకుణ్ణి కసురుకోకు." (అల్ జుహా : 9,10)

ఆయన ఇంకా ఇలా అంటున్నాడు :

"పరలోక శిక్షను, బహుమానాన్ని తిరస్కరించే వ్యక్తిని నీవు చూశావా? అతడే అనాథలను కసరికొట్టేవాడు, పేదవాళ్ళకు అన్నం పెట్టు అని ప్రోత్సహించనివాడు." (అల్ మావూన్ : 1-3)

262. హజ్రత్ సాద్ బిన్ అబూ వఖ్ఖాస్ కథనం : మేము ఆరుగురం (పేద వాళ్ళం) దైవప్రవక్త (సల్లం) వెంట ఉండే వాళ్ళం.(మమ్మల్ని అల్పులుగా భావించి) బహుదైవారాధకులు దైవప్రవక్త తో, "(ఓ ముహమ్మద్!) వీళ్ళను దూరంగా తొలగిపొమ్మను. వీళ్ళు మా మీదికి వస్తే మేం సహించం" అని అన్నారు. (ఆ ఆరుగురిలో) నేను, ఇబ్నె మసూద్, హుజైల్ తెగకు చెందిన ఒకతను మరియు బిలాల్, ఇంకా ఇద్దరున్నారు. వారి పేర్లు నాకు తెలియవు. (బహుదైవా రాధకుల ప్రతిపాదనపై) దైవప్రవక్త (సల్లం)కు దైవం తలచిన ఆలోచన వచ్చింది. ఆయన (ఆ ప్రతిపాదనకు అనుకూలంగా) మనసులో (మా గురించి) ఏదో అనుకున్నారు. అప్పుడు అల్లాహ్ (ఆయన్ని మందలిస్తూ) ఈ వాక్యాలను అవతరింపజేశాడు. "(ప్రవక్తా!) తమ ప్రభువు ప్రసన్నతను పొందగోరే ప్రయత్నంలో రేయింబవళ్ళూ ఆయన్ని వేడుకునేవారిని నీవు దూరంగా తొలగి పొమ్మనకు."

(అల్ అన్ ఆమ్ : 52) (ముస్లిం)

(సహీహ్ ముస్లింలోని ప్రవక్త సహచరుల మహిమోన్నతుల ప్రకరణం)

٢٦٢ ـ وعن سعدِ بنِ أبي وَقَّاص رضي الله عنه قال: كُنَّا مَعَ النَّبيِّ ﷺ سِتَّةَ نَفَرٍ، فقال المُشْرِكُونَ للنَّبيِّ ﷺ: اطْرُدْ هَؤُلاءِ لا يَجْتَرِئُونَ عَلَيْنا، وَكُنْتُ أَنا وَابْنُ مَسْعُودٍ وَرَجُلٌ مِنْ هُذَيْلٍ وَبِلالٌ وَرَجُلانِ لَسْتُ أُسَمِّيهِمَا، فَوَقَعَ في نَفْسِ رسولِ اللهِ ﷺ ما شاءَ اللهُ أَنْ يَقَعَ فَحَدَّثَ نَفْسَهُ، فَأَنْزَلَ اللهُ تعالى: ﴿وَلَا تَطْرُدِ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِٱلْغَدَوٰةِ وَٱلْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُۥ﴾ [الأنعام: ٥٢] رواه مسلم.

ముఖ్యాంశాలు

దేవుని దృష్టిలో విశ్వసించి, సత్కార్యాలు చేసేవారికే విలువ ఉంటుంది. అలాంటివారు అభాగ్యులు, నిరుపేదలైనందువల్ల లోకులు వారిని నీచులుగా, అల్పులుగా భావించినా దేవుని సన్నిధిలో మాత్రం వారు గౌరవనీయులుగానే పరిగణించబడతారు. వీరికి భిన్నంగా అవిశ్వాసులు

ప్రాపంచికంగా ఎంత ఉన్నత స్థానంలో ఉన్నప్పటికీ వారి సిరిసంపదలకు, వారి భోగభాగ్యాలకు, ఇహలోకపు పెద్దరికానికి దేవుని దృష్టిలో పూచిక పుల్లంత విలువ కూడా ఉండదు. కనుక విశ్వాసులు కూడా ధర్మాన్నే ప్రమాణంగా తీసుకోవాలని ఈ హదీసు ప్రబోధిస్తోంది.

٢٦٣ ـ وعن أبي هُبَيْرَةَ عَائِذِ بن عَمْرٍو المُزَنِيِّ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ بَيْعَةِ الرِّضْوَانِ رضي الله عنه، أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ أَتَى عَلَى سَلْمَانَ وَصُهَيْبٍ وَبِلالٍ في نَفَرٍ فَقَالُوا: مَا أَخَذَتْ سُيُوفُ اللهِ مِنْ عَدُوِّ اللهِ مَأْخَذَهَا، فقال أَبُو بَكْرٍ رضي الله عنه: أَتَقُولُونَ هٰذَا لِشَيْخِ قُرَيْشٍ وَسَيِّدِهِمْ؟ فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ، فَأَخْبَرَهُ فقال: «يَا أَبَا بَكْرٍ لَعَلَّكَ أَغْضَبْتَهُمْ؟ لَئِنْ كُنْتَ أَغْضَبْتَهُمْ لَقَدْ أَغْضَبْتَ رَبَّكَ» فَأَتَاهُمْ فقال: يَا إِخْوَتَاهُ! أَغْضَبْتُكُمْ؟ قالوا: لا، يَغْفِرُ اللهُ لَكَ يَا أُخَيَّ. رواه مسلم.

263. హజ్రత్ అబూ హుబైరా అయిజ్ బిన్ అమ్ర్ ముజనీ (రజి) - ఈయన 'బైతుర్రిజ్వాన్'లో పాల్గొన్నారు - చేసిన కథనం : ఒకసారి హజ్రత్ సల్మాన్ (రజి), సుహైబ్ (రజి), బిలాల్ (రజి)ల దగ్గరికి అబూ సుఫ్యాన్ వచ్చారు. అక్కడే ఇంకొంతమంది ముస్లింలు కూడా ఉన్నారు. (అబూ సుఫ్యాన్ అప్పటికింకా ఇస్లాం స్వీకరించలేదు.) అక్కడున్న ముస్లింలు (అబూ సుఫ్యాన్‌ను చూసి) దైవవిరోధిపై దేవుని ఖడ్గాలవేటు సరిగ్గా పడలేదు" అని వెటకారంగా మాట్లాడారు. (ఈ మాటపై అబూబక్ర్ (రజి)కు రోషమొచ్చింది). మీరు ఖురైష్ తెగ పెద్దాయన్ని, నాయకుణ్ణి పట్టుకొని అంతమాట అంటారా?" అని అన్నారు. తరువాత దైవప్రవక్త (సల్లం) వద్దకు వెళ్ళి, వాళ్ళు అబూసుఫ్యాన్‌కు ఇంతమాట అన్నారని చెప్పారు. అది విని ఆయన (స), "అబూబక్ర్! మీరు వారి భావాలను గాయపరచారేమో ననిపిస్తుంది. ఒకవేళ (మీ మాటవల్ల) నిజంగానే ఆ ముస్లింల మనసు నొచ్చుకొని ఉంటే మీరు మీ ప్రభువును అప్రసన్నుణ్ణి చేశారు!" అని అన్నారు. దైవప్రవక్త జవాబు విని అబూబక్ర్ (రజి) వెంటనే (పశ్చాత్తాప పడుతూ) ఆ (నిరుపేద) ముస్లింల వద్దకు వెళ్ళి, "సోదరులారా! నేను

మిమ్మల్ని కష్టపెట్టానా?" (నా మాటకు మీ మనసు నొచ్చుకుందా?)" అని అడిగారు. దానికి వారు, "లేదు భాయీ! దేవుడు మిమ్మ క్షమిస్తాడు (జరిగి పోయిన దానికి బాధపడకండి)" అని అన్నారు. *(ముస్లిం)*

'మాఖజహా' అంటే దాన్నుండి తన హక్కును పూర్తిగా పొందలేదని అర్థం. ఈ హదీసులో 'యాఅఖీ' అన్న పదం 'యాఉఖై' అని కూడా ఉచ్చరించ బడింది.

قـولـهُ: «مَـأْخَـذَهَـا» أيْ: لَـمْ تَسْتَوفِ حَقَّهَا مِنْهُ. وقولُهُ: «يَا أُخَيَّ»: رُوِيَ بفتحِ الهمزةِ وكسر الخاءِ وتخفيفِ الياءِ، وَرُوِيَ بضـمِ الهمـزة وفتـحِ الخـاء وتشـديـد الياءِ.

(సహీహ్ బుఖారీలోని ప్రవక్త సహచరుల మహిమోన్నతుల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఈ హదీసు ముస్లింలందరూ పరస్పరం ప్రేమానురాగాలతో కలిసిమెలిసి ఉండాలని ప్రబోధిస్తోంది. తోటి ముస్లింల గురించి ఎల్లప్పుడూ సదభిప్రాయాన్ని కలిగి ఉండాలి. ఎప్పుడైనా ప్రయత్నంగానో అప్రయత్నంగానో అన్నమాటల వల్ల తోటి ముస్లింకు బాధకలిగితే వెంటనే పశ్చాత్తాపంతో అతనికి క్షమాపణలు చెప్పుకోవాలి. ధనికులనీ, పేదవారనీ, కులీనులనీ, కులహీనులనీ ఎలాంటి తారతమ్యాలు లేవు. ఇస్లాం దృష్టిలో అందరూ సమానులేనన్న విషయాన్ని గ్రహించాలి.

264. హజ్రత్ సహ్ల్ బిన్ సాద్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా ప్రవచించారు : నేను మరియు అనాథల పోషకుడు స్వర్గంలో ఇలా ఉంటాం. ('ఇలా' అన్నప్పుడు) ఆయన తన చూపుడు వ్రేలు మరియు మధ్య వ్రేలిని కలపకుండా కొంతసందు ఉంచి చూపించారు. (అంటే స్వర్గంలో ఇద్దరూ ఒకేచోట ఉంటారు కాని స్థానాల్లో మాత్రం తారతమ్యం ఉంటుంది.) (బుఖారీ)

٢٦٤ ـ وعـن سهـل بـن سعـد رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: «أَنَا وَكَافِلُ الْيَتِيمِ فِي الجَنَّةِ هٰكَذَا» وَأَشَارَ بِالسَّبَّابَةِ وَالْوُسْطَى، وَفَرَّجَ بَيْنَهُمَا. رواه البخـاري.

وَ«كَـافِـلُ الْيَتِيـمِ»: الْقَـائِـمُ بِأُمُورِهِ.

'కాఫిలుల్ యతీమ్' అంటే అనాధుడి వ్యవహారాల్ని చక్కబెట్టేవాడు. అతని బాగోగుల్ని పట్టించుకునేవాడని అర్థం.

(సహీహ్ బుఖారీలోని విడాకుల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

స్వర్గంలో దైవప్రవక్త (సల్లం) సమీపంలో, ఆయన సహచర్యంలో చోటు లభించటం గొప్ప అదృష్టం. అనాధల పట్ల ఉత్తమంగా వ్యవహరించేవారు, వారి మంచిచెడ్డలు చూసేవారికి ఆ అదృష్టం లభిస్తుంది. అందుకే దైవప్రవక్త (సల్లం) అనాధల పట్ల మంచిగా వ్యవహరించే వారి ఇల్లు ఉత్తమ ఇల్లనీ, అనాధల్ని కష్టపెట్టేవారిల్లు అతి నీచమైన ఇల్లని అన్నారు.

٢٦٥ ـ وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسولُ الله ﷺ: «كَافِلُ الْيَتِيمِ لَهُ أَوْ لِغَيْرِهِ أَنَا وَهُو كَهَاتَيْنِ في الجَنَّةِ» وَأَشَارَ الرَّاوِي وَهُو مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ بِالسَّبَّابَةِ وَالْـوُسْطَـى. رواه مسلـم.

265. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా ప్రవచించారు : అనాధుల పోషకుడు అనాధకు బంధువైనా, కాకపోయినా (సరే) నేను మరియు అతను స్వర్గంలో ఈ రెండు వ్రేళ్ళ మాదిరిగా (కలసి) ఉంటాం."

హదీసు ఉల్లేఖకులు మాలిక్ బిన్ అనస్ చూపుడువ్రేలు మరియు మధ్య వ్రేలితో సైగ చేసి చూపించారు. (ముస్లిం)

وقـولـه ﷺ: «الْيَتِيم لَهُ أَوْ لِغَيْرِهِ» مَعْنَاهُ: قَرِيبُهُ، أَو الأَجْنَبِيُّ مِنْهُ، فَالقَرِيبُ مِثْلُ أَنْ تَكْفُلَهُ أُمُّهُ أَوْ جَدُّهُ أَوْ أَخُوهُ أَوْ غَيْرُهُمْ مِنْ قَرَابَتِهِ، وَاللهُ أَعْلَمُ.

'అల్ యతీము లహూ అవ్ లిగైరిహీ' అంటే అనాధుడు పోషకుడికి సన్నిహిత బంధువయినా కానివాడయినాసరే అని అర్థం. ఆ అనాధని అతని తల్లిగాని, తాత గాని, సోదరుడుగాని లేక ఇతర బంధువులు గాని పోషిస్తే వీళ్ళు సన్నిహితులన బడతారు. (వల్లాహు ఆలమ్)

(సహీహ్ ముస్లింలోని ఐహిక అనాసక్తత ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

సామూహిక అనాధపరిపోషక కార్యాకలాపాలు కేవలం బంధుమిత్రుల అనాధపిల్లలకే

పరిమితం కావు. సమాజంలోని ప్రతి అనాథకు, అవసరాల్లో ఉన్న ప్రతి వ్యక్తికీ ఇవి తమ సేవలనందజేస్తాయి. ముస్లింలు సామూహిక అనాథపరిపోషక వ్యవస్థను స్థాపించుకుంటే వారిలో ఎవరికీ భీమా చేయించుకోవాల్సిన అవసరం ఉండదు. భీమా అనేది వడ్డీ వ్యాపారంలోని ఒక రకం. నిరుపేదల నడ్డివిరిచే ఈ వడ్డీ వ్యాపార విధానాలను ఇస్లాం రూపుమాపాలని ఆదేశిస్తోంది. కనుక ముస్లింలు తమ ధర్మం బోధించే సమున్నత ఆర్థిక విధానాలను అమలుపరచుకుంటే ఇలాంటి అడ్డదారులు తొక్కాల్సిన అవసరం ఉండదు.

٢٦٦ ـ وعنه قال: قال رسولُ اللهِ ﷺ: «لَيْسَ المِسْكِينُ الَّذي تَرُدُّهُ التَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ، وَلا اللُّقْمَةُ وَاللُّقْمَتَانِ، إنَّمَا المِسْكِينُ الَّذِي يَتَعَفَّفُ» متفق عليه.

266. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) గారే చేసిన కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా ప్రవచించారు : (ఇంటింటా తిరిగి) ఒకటి రెండు ఖర్జూరపు పండ్లు లేదా ఒకటి రెండు ముద్దలు అడుక్కునే వాడు నిరుపేద కాదు. (పేదరికంతో బాధపడుతున్నప్పటికీ) ముష్టెత్తకుండా (ఆత్మాభిమానంతో) బ్రతికేవాడే సిసలైన నిరుపేద. *(బుఖారీ - ముస్లిం)*

وفي رواية في «الصحيحين»: «لَيْسَ المِسْكِينُ الَّذي يَطُوفُ عَلَى النَّاسِ تَرُدُّهُ اللُّقْمَةُ وَاللُّقْمَتَانِ، وَالتَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ، وَلٰكِنَّ المِسْكِينَ الَّذي لا يَجِدُ غِنًى يُغْنِيهِ، وَلا يُفْطَنُ بِهِ فَيُتَصَدَّقَ عَلَيْهِ، وَلا يَقُومُ فَيَسْأَلَ النَّاسَ».

బుఖారీ - ముస్లింలో వేరొక ఉల్లేఖనం లోని వాక్యాలు ఈ విధంగా ఉన్నాయి: ప్రజల దగ్గర ఒకటి రెండు ముద్దలు లేదా ఒకటి రెండు ఖర్జూర పండ్లు అడుక్కుంటూ తిరిగేవాడు నిరుపేద కాదు. సిసలైన నిరుపేద ఎవరంటే, అతని దగ్గర ఇతరుల్ని యాచించకుండా ఉండేందుకు తగిన ఆర్థిక స్తోమత ఉండదు. మరోవైపు ప్రజలు అతనికి దానం చేయాలన్నా అతను వారికి పేదవాడిగానూ కనిపించడు. (తాను ఎంత పేదరికంతో బాధపడుతున్నప్పటికీ) ఇతరుల ముందు చేయి చాపటానికి అతను సిద్ధపడడు.

(బుఖారీ - ముస్లింలలోని జకాత్ ప్రకరణాలు)

ముఖ్యాంశాలు

సాధారణంగా వీధుల వెంట తిరుగుతూ భిక్షాటనం చేసేవారు నిరుపేదలై ఉండరు. వాళ్ళు పైసాపైసా జమచేసుకొని దాచిపెట్టుకుంటూ ఉంటారు. కాని కొంతమంది తాము ఎంత పేదరికంతో కునారిల్లుతున్నప్పటికీ తొడుక్కున్న దుస్తులవల్లగాని, బాహ్య అవతారం వల్లగాని తమ పేదరికాన్ని బయటపెట్టుకోరు. వారి ఆత్మాభిమానం వారిని ముష్టెత్తనీయదు. వాస్తవానికి నిరుపేదలు, దానధర్మాలు పుచ్చుకోవటానికి అర్హులు వీరే. కనుక దానధర్మాలు చేసినప్పుడు ఇలాంటి సిసలైన నిరుపేదల్ని వెతికి వారికే దానం చేయాలి. భిక్షాటనను వృత్తిగా చేసుకున్నవారికి దానాలు చేస్తే వారిని భిక్షాటనపై ప్రోత్సహించినట్లవుతుంది. ఇస్లాం భిక్షాటనను గర్హిస్తుంది.

٢٦٧ ـ وعنه، عن النَّبيِّ ﷺ: «السَّاعِي عَلَى الأَرْمَلَةِ وَالمِسْكِينِ كَالمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللهِ» وَأَحْسَبُهُ قال: «وَكَالقَائِمِ الَّذِي لا يَفْتُرُ، وَكَالصَّائِمِ الذي لا يُفْطِرُ» متفقٌ عليه.

267. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) గారే చేసిన కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా ప్రవచించారు : వితంతువులు, నిరుపేదల బాగుకోసం కృషిచేసేవాడు దైవమార్గంలో పోరాడే యోధుడితో సమానం. (హదీసు ఉల్లేఖకులు ఇలా అంటున్నారు:) అతడు అలుపెరగకుండా దైవారాధన చేసేవాడితో, నిరంతరంగా ఉపవాసాలు పాటించేవాడితో సమానమని కూడా దైవప్రవక్త (సల్లం) అన్నారని నా అనుమానం.

(బుఖారీ - ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని వ్యయాల ప్రకరణంలోనూ, సహీహ్ ముస్లింలోని ఐహిక అనాసక్తత ప్రకరణంలోనూ ఈ హదీసు ప్రస్తావనకు వచ్చింది.)

ముఖ్యాంశాలు

ఇక్కడ వితంతువుల్ని, నిరుపేదల్ని కేవలం మచ్చుకు మాత్రమే ప్రస్తావించటం జరిగింది. వాస్తవానికి సమాజంలోని ఇతర అభాగ్యజీవులు, నిరాశ్రయులు, నిరాధారజీవులందరి పోషణ, సంరక్షణ కోసం చేసే కృషి దైవమార్గంలో చేయబడే పోరాటంతో సమానంగా పరిగణించబడుతుంది. దీనిద్వారా ఇస్లాంలో సంక్షేమ కార్యకలాపాలకు ఎంతటి ప్రాముఖ్యత ఉందో తెలుస్తోంది. దురదృష్టవశాత్తూ నేడు ముస్లింలు వీటిని విస్మరిస్తూ పోతున్నారుగాని ఇస్లాం ధర్మం సంక్షేమరాజ్య రూపురేఖల్ని సైద్ధాంతికంగా వివరించి, క్రియాత్మకంగా ఏనాడో దానిని స్థాపించి చూపించింది. ఈ హదీసు బోధించే ఇంకో విషయం ఏమిటంటే కేవలం నమాజ్, రోజాలు పాటించటమే

ఆరాధన కాదు. బలహీనులకు సహాయపడటం, వితంతువులు, నిరుపేదల్ని ఆదుకోవటంలాంటి పనులన్నీ కూడా ఆరాధనల క్రిందికే వస్తాయి.

٢٦٨ ـ وعنه، عن النَّبيِّ ﷺ قال: «شَرُّ الطَّعَامِ طَعَامُ الوَلِيمَةِ، يُمْنَعُهَا مَنْ يَأتِيهَا، وَيُدْعَى إلَيْهَا مَنْ يَأبَاهَا، وَمَنْ لَمْ يُجِبِ الدَّعْوَةَ فَقَدْ عَصَى اللهَ وَرَسُولَهُ» رواه مسلم.

268. హజ్రత్ అబూ హురైరా (రజి) గారే చేసిన కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా ప్రబోధించారు: (అగత్యపరులు) వస్తుంటే వద్దని, రానివారి కోసం వెంపర్లాడే వలీమా విందు అత్యంత నీచమైనది. (వలీమా విందు) ఆహ్వానాన్ని అంగీకరించనివాడు దైవానికి, దైవ ప్రవక్తకు అవిధేయుడయ్యాడు.

(ముస్లిం)

وفي رواية في الصحيحين، عن أبي هريرةَ من قوله: «بِئْسَ الطَّعَامُ طَعَامُ الوَلِيمَةِ يُدْعَى إلَيْهَا الأغْنِيَاءُ وَيُتْرَكُ الفُقَرَاءُ».

బుఖారీ - ముస్లింలలోని అబూ హురైరా (రజి) గారి వేరొక ఉల్లేఖనంలో ఇలా ఉంది: పేదవారిని పిలవకుండా (కేవలం) ధనికులు మాత్రమే ఆహ్వానించబడే వలీమా విందు అత్యంత నీచమైనది.

(బుఖారీ - ముస్లింలలోని నికాహ్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ధనవంతులు తమ హోదాను, గొప్పతనాన్ని చాటేవిధంగా అత్యంత ఆడంబరంగా వలీమా విందు భోజనాలు ఏర్పాటు చేస్తుంటారు. ఈ పోకడ ఎన్నో ధార్మిక, నైతిక, సామాజిక రుగ్మతలకు దారితీస్తోంది. ఆడంబరంతో చేసే ఇలాంటి వలీమా విందుల్లో ప్రజలు దుబారాగా డబ్బు ఖర్చు చేస్తుంటారు. ఒక రకంగా ఇది షైతాన్ చేష్ట. దివ్య ఖుర్ఆన్‌లో దుబారాగా డబ్బు ఖర్చు చేసేవారు షైతాన్ సోదరులని చెప్పబడింది. నేడు మన సమాజంలో ఈ రుగ్మత దిన దిన ప్రవర్థమానమవుతోంది. దీనివల్ల నైతికంగా కలిగే నష్టాలేమిటంటే, మనిషి ఇలాంటి విందులకు తన హోదాకు తగినవారు మాత్రమే రావాలని తాపత్రయపడుతాడు. వారు నిరాకరించినా తప్పకుండా హాజరు కావాల్సిందేనని వారిని ప్రాధేయపడతాడు.

దీనికి భిన్నంగా సమాజంలోని నిరుపేదల్ని, అభాగ్యజీవుల్ని ఆహ్వానించకుండా విస్మరిస్తాడు. వారు తన విందుకు హాజరయితే అది తన కీర్తికే కళంకంగా భావిస్తాడు. వాస్తవానికి ఆ విందుకు హక్కుదారులు ఆకలిగొన్నవారు, అగత్యపరులు, నిరుపేదలే. అలాంటప్పుడు

వారిని విస్మరించి ధనవంతుల్ని మాత్రమే ఆహ్వానించటం నైతికంగా ఎంతో దిగజారిన పని అనిపించుకుంటుంది. దీనివల్ల కలిగే ఇంకో దుష్పరిణామం ఏమిటంటే, ధనవంతులు చేసే ఘనమైన విందు ఏర్పాట్లని చూసి పేదవారు చిన్నబుచ్చుకుంటారు. తమ దగ్గర అంత స్తోమత లేకపోయినందుకు వారి మనసు చివుక్కుమంటుంది. ఈ విధంగా ఒక ముస్లింని మానసికంగా కష్టపెట్టడం కూడా పాపమే. ఇస్లాం ధర్మం అగత్యపరుల్ని ఆదుకోవాలని, వారి మనసును సంతుష్టపరచాలని, సమాజంలోని నిరుపేదల పట్ల ఉత్తమంగా వ్యవహరించాలని ఆదేశిస్తోంది.

ముస్లింలు వలీమా విందుల్లోగాని, మరే ఇతర విందుల్లోగాని రకరకాల వంటకాలు, ఘనమైన ఏర్పాట్లకు బదులు ఒకటి రెండు రకాల వంటకాలతో సరిపెట్టుకొని బంధు మిత్రులతోపాటు నిరుపేదలు, అభాగ్యుల్ని కూడా ఆహ్వానిస్తే పైన చెప్పబడిన మూడు రుగ్మతలూ ఉండవు. తద్వారా సమాజంలో అనతి కాలంలోనే మంచిమార్పులు కనిపిస్తాయి. పరలోకంలో కూడా దైవశిక్ష తప్పుతుంది.

ఇంకో విషయం ఏమిటంటే ఈ హదీసులో వలీమా విందు ఆహ్వానాన్ని అంగీకరించాలని తాకీదు చేయబడింది. అంటే ఇస్లామీయ బోధనలకు కట్టుబడి ఏర్పాటు చేయబడే వలీమా విందులకు తప్పకుండా వెళ్ళాలని భావం. ఇస్లామీయ నైతిక సూత్రాల్ని తుంగలో తొక్కేవారి విందులకు వెళ్ళకుండా ఉండటమే మంచిది. పైగా వాటిని బహిష్కరించాలి. దానివల్ల కనీసం ఆ పాపంలోనయినా పాలు పంచుకోకుండా మనల్ని మనం కాపాడుకోవచ్చు.

٢٦٩ - وعن أنسٍ رضي الله عنه عن النبيِّ ﷺ قال: «مَنْ عَالَ جَارِيَتَيْنِ حَتَّى تَبْلُغَا جَاءَ يَوْمَ القِيَامَةِ أَنَا وَهُوَ كَهَاتَيْنِ» وَضَمَّ أَصَابِعَهُ. رواه مسلم. «جَارِيَتَيْنِ» أيْ: بِنْتَيْنِ.

269. హజ్రత్ అనస్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం)ఇలా ప్రవచించారు : ఇద్దరు కూతుళ్ళను వారికి యుక్త వయస్సు వచ్చే వరకూ పోషించినవాడు ప్రళయదినాన వస్తాడు. అప్పుడు నేను మరియు అతను ఇద్దరం ఈ రెండు వ్రేళ్ళ మాదిరిగా ఉంటాం.

ఆ మాట అన్నప్పుడు ఆయన తన చేతివ్రేళ్ళను కలిపి చూపించారు.

(ముస్లిం)

'జారియతైని' అంటే ఇద్దరు కూతుళ్ళు అని అర్థం.

(సహీహ్ ముస్లింలోని సత్కార్యాలు - సత్సంబంధాల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

అజ్ఞానకాలంలో స్త్రీ పుట్టుకను అవమానకరంగా భావించేవాళ్ళు. తండ్రి తనకు ఆడపిల్ల

పుట్టిందనే వార్త తెలియగానే ముఖం చాటేసేవాడు. లోలోన కుమిలిపోయేవాడు. లోకులకు ముఖం చూపించలేక నక్కి నక్కి తిరిగేవాడు. కొంతమంది కసాయి గుండెల తండ్రులైతే ఆ అవమానాన్ని భరించలేక కన్న కూతుళ్ళను సజీవంగా మట్టిలో పాతిపెట్టడానిక్కూడా వెనుకాడేవారు కాదు. అలాంటి కాలంలో ఇస్లాం అతివలకున్న విలువ ఏమిటో ప్రపంచానికి చాటి చెప్పింది. ఆడపిల్లల్ని కని పెంచి పెద్దచేసిన తల్లిదండ్రులకు స్వర్గసుఖాల శుభవార్తను అందజేసింది. కేవలం పుత్ర సంతానంపైనే కాదు పుత్రికల సంతానంపై కూడా సంబరాలు జరుపుకునేలా ప్రజల మనోమస్తిష్కాల్లో విప్లవం తీసుకువచ్చింది. మహిళల హక్కుల్ని పరిరక్షించటమేగాకుండా వారికి సమాజంలో గౌరవప్రదమైన స్థానాన్నిచ్చింది. వారి మానమర్యాదలను కాపాడటం కోసం కట్టుదిట్టమైన చర్యలు తీసుకుంది. పరదా పద్ధతిని పాటించి స్త్రీలు సౌశీల్యవంతమైన జీవితాన్ని గడపవచ్చని బోధించింది. స్త్రీ బలహీనతల దృష్ట్యా బయట పనిచేసి కుటుంబాన్ని పోషించే బాధ్యత ఆమెపై లేకుండా చేసింది. పురుషులతోపాటు స్త్రీలు కూడా కలిసి పనిచేయటం వల్ల జరిగే అనర్థాలేమిటో ఎవరికీ తెలియనివి కావు. కాని శోచనీయమైన విషయం ఏమిటంటే నేడు మన సమాజాల్లో స్వేచ్ఛ పేరిట స్త్రీలను బజారుకు లాగి వారి మానమర్యాదలను కాలరాస్తున్నారు. స్త్రీని వ్యాపార వస్తువుగా మారుస్తున్నారు. మరోవైపు స్త్రీలు కూడా అమాయకంగా మోసపోయి దీని వలలో చిక్కుకుపోతున్నారు. నిజం చెప్పాలంటే ఇస్లాం ధర్మమే ప్రప్రథమంగా స్త్రీలకు స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలను ప్రసాదించింది. పురుషులతోపాటు న్యాయబద్ధంగా సమానహక్కుల్ని ప్రసాదించింది.

270. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి.అన్హా) కథనం : ఒక స్త్రీ తన ఇద్దరు కూతుళ్ళను వెంటబెట్టుకొని నా దగ్గరికొచ్చి ఏమైనా దానం చేయమని అడిగింది. అప్పుడు నా దగ్గర ఆమెకివ్వటానికి ఒక ఖర్జూర పండు తప్ప మరేమీ లేదు. నేను ఆ ఒక్క ఖర్జూర పండునూ ఆమెకిచ్చేశాను. ఆ స్త్రీ నేనిచ్చిన ఖర్జూరపండును తన ఇద్దరు కూతుళ్ళకు పంచి ఇచ్చింది. తాను మాత్రం తినలేదు. కొంత సేపటికి ఆమె లేచి వెళ్ళిపోయింది. ఆ తరువాత దైవప్రవక్త (సల్లం) మా దగ్గరికి వచ్చి నప్పుడు నేనీ విషయాన్ని ఆయనకు తెలియజేయగా, దానికి ఆయన "ఈ ఆడపిల్లల వల్ల ఎవరైనా పరీక్షలకు

٢٧٠ - وعن عائشةَ رضي الله عنها قالت: دَخَلَتْ عَلَيَّ امْرَأَةٌ وَمَعَهَا ابْنَتَانِ لَهَا تَسْأَلُ، فَلَمْ تَجِدْ عِنْدِي شَيْئاً غَيْرَ تَمْرَةٍ وَاحِدَةٍ، فَأَعْطَيْتُهَا إِيَّاهَا فَقَسَمَتْهَا بَيْنَ ابْنَتَيْهَا وَلَمْ تَأْكُلْ مِنْهَا، ثُمَّ قَامَتْ فَخَرَجَتْ، فَدَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَيْنَا، فَأَخْبَرْتُهُ فقال: «مَنِ ابْتُلِيَ مِنْ هٰذِهِ الْبَنَاتِ بِشَيْءٍ فَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ كُنَّ لَهُ سِتْراً مِنَ النَّارِ» متفقٌ عليه.

గుర్రైనప్పటికీ (సహనం వహిస్తూ) వారి పట్ల ఉత్తమంగా వ్యవహరించిన వ్యక్తి పాలిట ప్రళయదినాన ఆ ఆడ పిల్లలే నరకాగ్నికి అడ్డుగా నిలుస్తారు" అని అన్నారు. (బుఖారీ - ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని జకాత్ ప్రకరణంలోనూ, సహీహ్ ముస్లింలోని సత్కార్యాలు - సత్సంబంధాల ప్రకరణంలోనూ ఈ హదీసు వచ్చింది.)

ముఖ్యాంశాలు

ఈ హదీసు కూడా ఆడపిల్లల పట్ల సద్వర్తన అవసరాన్ని నొక్కి వక్కాణిస్తోంది. ఇహలోకంలో కుమార్తెల పట్ల ఉత్తమంగా వ్యవహరిస్తే పరలోకంలో ఆ కుమార్తెలే తమ తల్లిదండ్రుల్ని నరకాగ్ని బారినుండి రక్షిస్తారని చెబుతోంది. కనుక ఆడ పిల్లల్ని ఈసడించుకోవటం, వారిని భారంగా భావించటం తగదు. ఒక ముస్లింకైతే ఇది అస్సలు శోభించదు.

٢٧١ ـ وعن عائشة رضي الله عنها قالت: جَاءَتْنِي مِسْكِينَةٌ تَحْمِلُ ابْنَتَيْنِ لَهَا، فَأَطْعَمْتُهَا ثَلَاثَ تَمَرَاتٍ، فَأَعْطَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا تَمْرَةً وَرَفَعَتْ إِلَى فِيهَا تَمْرَةً لِتَأْكُلَهَا، فَاسْتَطْعَمَتْهَا ابْنَتَاهَا، فَشَقَّتِ التَّمْرَةَ الَّتِي كَانَتْ تُرِيدُ أَنْ تَأْكُلَهَا بَيْنَهُمَا، فَأَعْجَبَنِي شَأْنُهَا فَذَكَرْتُ الَّذِي صَنَعَتْ لِرسولِ اللهِ ﷺ فقال: «إِنَّ اللهَ قَدْ أَوْجَبَ لَهَا بِهَا الجَنَّةَ، أَوْ أَعْتَقَهَا بِهَا مِنَ النَّارِ» رواه مسلم.

271. హజ్రత్ ఆయిషా (రజి.అన్హా) కథనం : నా దగ్గరికి ఓ అభాగ్యురాలు తన ఇద్దరు కూతుళ్ళను ఎత్తుకొని వచ్చింది. నేనామెకు తినడానికి మూడు ఖర్జూరపండ్లు ఇచ్చాను. ఆమె వాటిలో రెండు ఖర్జూర పండ్లు ఇద్దరు కూతుళ్ళకు తలా ఒకటి ఇచ్చి మిగిలిన ఒక ఖర్జూరపండును తన నోట్లో వేసుకో బోయింది. (ఆ ఇద్దరు పిల్లలు ఆకలితో ఉన్నారు కాబోలు!) అది కూడా ఇచ్చేయమని అడిగారు. వెంటనే ఆమె తాను తినదలచుకున్న ఆ ఖర్జూరాన్ని రెండు ముక్కలు చేసి కూతుళ్ళిద్దరికీ చెరోముక్క ఇచ్చేసింది. అది చూసి నాకు చాలా సంతోషం కలిగింది. నేనీ విషయాన్ని దైవప్రవక్త (సల్లం)కు తెలియజేశాను. దానిపై ఆయన వ్యాఖ్యానిస్తూ, "దేవుడు ఆమె చేసిన పనికి మెచ్చుకొని ఆమెకోసం స్వర్గం తప్పనిసరి చేశాడు.

(లేదా ఆయన) దేవుడు ఆమెకు నరకాగ్ని నుండి విముక్తినొసగాడు" అని అన్నారు.

(ముస్లిం)

(సహీహ్ ముస్లింలోని సత్కార్యాలు - సత్సంబంధాల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఈ హదీసు కూడా ఆడపిల్లల పోషణ, సంరక్షణల ఘనతను గురించి వివరిస్తోంది. దీనిద్వారా బోధపడుతున్న ఇంకో విషయం ఏమిటంటే, స్త్రీకి తన భర్త అనుమతిస్తాడన్న గట్టి నమ్మకముంటే ఆమె తన భర్త సంపాదనలో నుండి దానధర్మాలు కూడా చేయవచ్చు. దానివల్ల దంపతులిద్దరికీ పుణ్యం లభిస్తుంది. దానం చేసినందుకు భార్య, దానికి సంతోషంగా అనుమతి నిచ్చినందుకు భర్త - ఇద్దరూ ఆ పుణ్యంలో సమాన భాగస్వాములుగా పరిగణించబడతారు.

٢٧٢ - وعن أبي شُرَيْحٍ خُوَيْلِدِ بْن عَمْرو الخُزَاعِيِّ رضي الله عنه قال: قال النبيُّ ﷺ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أُحَرِّجُ حَقَّ الضَّعِيفَيْنِ اليَتِيمِ وَالمَرْأَةِ» حديث حسن رواه النسائي بإسنادٍ جيدٍ.

272. హజ్రత్ అబూ షురైహ్ ఖువైలిద్ బిన్ అమ్ర్ ఖుజాయి (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఇలా అనేవారు :

దేవా! ఇద్దరు అబలల హక్కుల విషయమై నేను ప్రజల్ని పదే పదే భయపెడుతున్నాను. (ఆ ఇద్దరు ఎవరంటే), అనాథ మరియు స్త్రీ. (ఈ హదీసు 'హసన్' కోవకు చెందినది. దీనిని నసాయి మంచి ఆధారాలతో వెలికి తీశారు).

ومعنى «أُحَرِّجُ»: أُلْحِقُ الحَرَجَ، وَهُو الإِثْمُ بِمَنْ ضَيَّعَ حَقَّهُمَا، وَأُحَذِّرُ مِنْ ذلكَ تَحْذِيراً بَلِيغاً، وَأَزْجُرُ عَنْهُ زَجْراً أَكِيداً.

'ఉహర్రిజు' అంటే వారిద్దరి హక్కుల్ని కాలరాసేవాడ్ని నేను పాపాత్ముడిగా భావిస్తున్నాను. (వారి హక్కులను నెరవేర్చటంలో నిర్లక్ష్యం వహించకండని) నేను పదే పదే భయపెడ్తున్నాను. (ఆ పాపానికి పాల్పడేవారిని) కఠినంగా వారిస్తున్నానని అర్థం.

(ముస్నదె అహ్మద్, ఇబ్నె మాజాలలో కూడా ఈ హదీసు ఉంది.)

ముఖ్యాంశాలు

సమాజంలో బలవంతులు బలహీనులపై దౌర్జన్యాలకు పాల్పడటమనేది సాధారణంగా జరుగుతూ ఉంటుంది. ముఖ్యంగా ఈ దౌర్జన్యాలకు గురయ్యేది అబలలైన స్త్రీలు, అనాధలే. ప్రజలు స్త్రీల కోసం, అనాధల కోసం షరీఅత్ కేటాయించిన హక్కులు వారికి దక్కకుండా చేస్తుంటారు. ఒకవైపు వారి హక్కుల్ని కాలరాయటంతోపాటు మరోవైపు వారిని రకరకాలుగా వేధించటం, చిత్రహింసలకు గురిచేయటం చేస్తుంటారు. దైవప్రవక్త (స) ఇలాంటి దౌర్జన్య పరులకు పరలోకంలో వినాశం తప్పదని హెచ్చరించారు. బలవంతులు బలహీనుల హక్కుల్ని దోచుకుతినడాన్ని ఖండించారు.

కాని శోచనీయమైన విషయం ఏమిటంటే సత్యధర్మ ధ్వజవాహకులైన ముస్లింలు సైతం తమ ధర్మాదేశాల అమలుకు స్వస్తి పలికారు. మంచికి మారుపేరు కావాల్సిన ముస్లిం సమాజాల్లోనే ఇలాంటి రుగ్మతలు చోటుచేసుకుంటున్నాయి. బలవంతులు బలహీన వర్గాలపై దౌర్జన్యాలకు ఒడిగడుతున్నారు. పురుషులు స్త్రీలను నానా యాతనలకు గురిచేస్తున్నారు. ఫలితంగా నేడు ప్రపంచంలో ఇస్లాం అపఖ్యాతి పాలౌతోంది. ఇస్లాంలో మహిళల హక్కులకు రక్షణ లేదన్న అపవాదు మొదలయ్యింది. ఇస్లాం విరోధులు రకరకాల అనుమానాలు సృష్టించి దీనికి ఆజ్యం పోస్తున్నారు. కాని వాస్తవానికి ఇస్లాం ధర్మం పురుషులతోపాటు స్త్రీలకు కూడా సమాన హక్కుల్ని, సముచితమైన స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యాలను ప్రసాదించింది. నేటి ముస్లింలు వాటిని విస్మరిస్తున్నారంటే ఆ దోషం ఇస్లాంది కాదు. దానికి ఇస్లాంను ఆడిపోసుకోవటం సమంజసం కూడా కాదు.

నేడు ముస్లింలు ఆత్మపరిశీలన చేసుకోవాలి. తమ నడవడిక ద్వారా గాని, తాము అనుసరిస్తున్న విధానాల ద్వారాగాని ఇస్లాంధర్మం అపఖ్యాతి పాలు గాకుండా విజ్ఞతతో వ్యవహరించాలి. ఇస్లాం బోధించే అభ్యుదయ సుమగంధాల్ని లోకానికి తెలియజేయాలి. లేకపోతే తాము స్వయంగా దౌర్జన్యాలకు పాల్పడుతున్నందుకు, ఇంకా తమ ధర్మం గురించి తప్పుడు ప్రచారం చేస్తున్నందుకు వారు రెండింతల పాపాన్ని మోయవలసి ఉంటుంది.

٢٧٣ - وعن مُصْعَبِ بنِ سعدِ بن أبي وَقَّاص رضي الله عنهما قال: رَأَى سَعْدٌ أَنَّ لَهُ فَضْلاً عَلَى مَنْ دُونَهُ، فقال النَّبِيُّ ﷺ: «هَلْ تُنْصَرُونَ وَتُرْزَقُونَ إِلَّا بِضُعَفَائِكُمْ» رواه البخاري هكذا مُرْسَلاً، فَإِنَّ مُصْعَبَ بْنَ سَعْدٍ تَابِعِيٌّ، ورواه الحافظُ أبو بكر البَرْقَانِي في صحيحهِ مُتَّصِلاً عن مُصْعَب عن أبيه رضي الله عنه.

273. హజ్రత్ ముస్అబ్ బిన్ సాద్ బిన్ అబూ వఖ్ఖాస్ (రజి) కథనం ప్రకారం (ఆయన తండ్రి) అయిన సాద్ గారికి తాను తన క్రిందివారికన్నా గొప్పవాణ్ణని పించింది. (ఈ విషయం తెలుసుకొని) దైవప్రవక్త "ఈ బలహీనుల చలువతోనే మీకు (దైవం తరపునుంచి) సహాయం లభిస్తుందని, ఉపాధి దొరుకుతుందని గ్రహించండి" అని అన్నారు.

ఈ హదీసును ఇమామ్ బుఖారీ (రహ్మలై) ఇలాగే 'ముర్సల్'గా (అంటే సహాబీ పేరును ప్రస్తావించకుండా) నకలు చేశారు. ఎందుకంటే పైన పేర్కొనబడిన హదీసు ఉల్లేఖకులు ముస్అబ్ బిన్ సాద్ ఒకానొక తాబయీ మాత్రమే. హాఫిజ్ అబూబక్ర్ బుర్ఖానీ (రహ్మలై) తన ప్రామాణిక గ్రంథంలో ఈ హదీసును 'ముత్తసిల్'గా (అంటే సహాబీ పేరుతోసహా) నకలు చేశారు. అంటే ముస్అబ్ తన తండ్రి నుంచి ఉల్లేఖించారన్నమాట. (ఆయన తండ్రి సాద్ (రజి) దైవప్రవక్త (స) సహచరుడన్న విషయం గమనార్హం).

(సహీహ్ బుఖారీలోని జిహాద్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

స్థితిమంతులు తమల్ని తాము గొప్పవారిగానూ, తమకన్నా తక్కువ స్థాయిలో వున్నవారిని అల్పులుగానూ భావించకూడదు. పైగా బలహీనుల్ని, నిస్సహాయుల్ని గౌరవించాలి. వారు కష్టాల్లో ఉంటే ఆదుకోవాలి. బహుశా మీపై ఆధారపడి బతుకుతున్న వారిమీద కనికరంతోనే దేవుడు మీ సిరిసంపదల్లో వృద్ధిని ప్రసాదిస్తున్నాడేమో! అలాంటప్పుడు మీరు మిడిసిపడటం దేనికి?!

274. దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రబోధిస్తుండగా తాను విన్నానని హజ్రత్ అబూదర్దా ఉవైమిర్ (రజి) తెలియజేశారు: మీరు నన్ను బలహీనుల్లో అన్వేషించండి. నిస్సందేహంగా ఈ బలహీనుల వల్లనే మీకు సహాయం అందుతోంది. ఉపాధి లభిస్తోంది.

(దీనిని అబూదావూద్ మంచి ఆధారాలతో వెలికితీశారు.)

(సుననె అబూదావూద్‌లోని జిహాద్ ప్రకరణం)

٢٧٤ ـ وعن أبي الدَّرْدَاءِ عُوَيْمِرٍ رضي الله عنه قال: سمِعْتُ رسولَ الله ﷺ يقول: «ابْغُونِي الضُّعَفَاءَ، فَإِنَّمَا تُنْصَرُونَ، وَتُرْزَقُونَ بِضُعَفَائِكُمْ» رواه أبو داود بإسناد جيد.

ముఖ్యాంశాలు

బలహీనులు, నిస్సహాయుల వల్ల స్థితిమంతులకు సహాయం లభించటంలోని ఆంతర్యం ఏమిటంటే సాధారణంగా నిరుపేదల, బలహీనుల హృదయాలు ఐహిక వ్యామోహానికి అతీతంగా ఉంటాయి. కనుక వారిలో చిత్తశుద్ధి మెండుగా ఉంటుంది. ఇతరుల కన్నా ఎక్కువగా వారు దైవాన్ని స్మరిస్తూ ఉంటారు. అలాంటివారు దైవసన్నిధిలో చేతులెత్తి ప్రార్థిస్తే దేవుడు వారిని ఒట్టి చేతులతో త్రిప్పిపంపడు. తప్పకుండా వారి ప్రార్థనలను ఆమోదిస్తాడు. కాబట్టి అలాంటి బలహీనుల్ని ఆదుకుంటే వారు తమని ఆదుకున్నవారు సుఖంగా ఉండాలని దైవాన్ని వేడుకుంటారు. వారి ప్రార్థనల ఫలితంగా వారికి దైవసహాయం అందుతూ ఉంటుంది. నసాయిలోని వేరొక ఉల్లేఖనం కూడా ఈ అర్థాన్ని సమర్థిస్తోంది. అందులో 'దేవుడు సమాజంలోని బలహీనుల ప్రార్థనలు, నమాజు మరియు వారి చిత్తశుద్ధి వల్ల ఆ సమాజాన్ని కాపాడుతుంటాడు' అని ఉంది. (ఔనుల్ మాబూద్)

'రియాజుస్సాలిహీన్' గ్రంథ ప్రతుల్లో చాలావాటిలో 'ఇబ్గూనీ ఫిజ్జుఅఫా' అని ఉంది. దాని ప్రకారమే మేము (నన్ను బలహీనుల్లో అన్వేషించండి) అని అనువదించాము. కాని అబూదావూద్ గ్రంథ ప్రతుల్లో 'ఫీ' అనే పదం లేదు. అయితే ఒక ప్రతిలో మాత్రం 'ఇబ్గూ లిజ్జుఅఫా' అని ఉంది. దాని ప్రకారం నా కోసం మీరు బలహీన ముస్లింలని వెతకండి (వారి నిష్కల్మష ప్రార్థనలతో నేను దైవసహాయాన్ని పొందుతాను) అని అర్థం.